

HANEDE JA LAGLEDE KEVADRÄNDEST 1995. AASTAL

Lemming R o o t s m ä e

Hanede ja laglede 1995. aasta kevadrände kohta on andmeid saadud 66 EOÜ korrespondendilt. Maakondadest on vaatlejate arvu poolest esikohal Pärnu (10), järgnevad Lääne-Viru ja Tartu (á 8), Harju (7), Lääne (6), Rapla (5), Ida-Viru ja Saare maakond (á 4). Vähem laekus teateid Viljandi, Järva ja Hiiumaa (á 2) ning Valga, Võru ja Põlva maakonnast (á 1).

Ränne algas juba 20. veebruaril, mil Saaremaa lõunarannikul vaadeldi 9 täpsemalt määramata hane. Märgetavalt elavnes see siiski alles aprilli alguspäevil, oli intensiivsem (üle 20 rändeparve päevas) 7., 14., 15., 17., 20. ja 21. aprillil ning saavutas 35 parvega kõrgseisu 29. aprillil. Ränne vaibus mai lõpul.

Rändeparvi registreeriti 636, kokku enam kui 43 000 isendiga, lisaks loendati 117 puhkeseltsingut. Rändeparved suudeti liigini määrata 319 (50,2%) juhul, esikohal oli hallhani (118 parve), järgnesid rabahani (102), valgepõsk-lagle (74) ja suur-laukhani (23).

Rändesuundadest (n=567) olid valdavalt põhja (156) ja kirre (136). Küllalt palju esines aga ka teisi, isegi lõunapoolseid suundi, mille puhul polnud ilmselt tegemist rändeliikumisega.

Järgnevalt kokkuvõtteid liikide kaupa.

Rabahani

Esimest rabahanede parve nähti 7. märtsil peatumas Haapsalu lahe lähistel, esimest rändesalka aga 12. märtsil Tartu juures. Enamik edasisi vaatlusi pärineb Lääne-Virumaalt Soome lahe ranniku lähistelt, vähem Pärnumaalt, Tartu ümbrusest ja mujalt. Enam-vähem pidev ränne algas 24. märtsil ning jätkus kuni mai keskpaigani. Dekaadide lõikes jaotusid rändeparved järgmiselt: märtsi II - 1, III - 1, aprilli I - 22, II - 92, III - 9, mai I - 22 ja mai II dekaad - 15 parve.

Kokku registreeriti 102 rändeparve enam kui 10 000 linnuga. Rändeparve keskmine suurus oli 99 isendit (n=101). Enam kui 100 linnust koosnevaid parvi loendati 39, suurimas oli 14. aprillil Kunda lähedal 500 lindu. Puhkeseltsingud aga olid veelgi suuremad: 2. mail peatus Kunda juures 3000 isendist koosnev linnuparv.

Eelistatud rändesuundadeks (n=99) olid põhja (42,4%), kirre ja lääts (á 8,1%), kuid palju esines ka lõunasuunalisi liikumisi. Rännet täheldati kella 5.15 ja 22.30 vahel, see oli elavaim kell 9-11, 14-15 ja 17-18.

Suur-laukhani

Esimest suur-laukhane puhkeseltsingut märgati 15. märtsil Matsalu lahe lõunarannikul, ränne algas aprilli algupäevil ja oli elavaim mai esimesel dekaadil. Üldiselt aga täheldati rännet väga vähe. Dekaadide lõikes jaotusid 23 registreeritud rändeparve järgmiselt: aprilli I - 2, II - 3, III - 3, mai I - 11 ja mai II dekaad - 4 parve.

Parvede keskmine suurus oli 58 isendit ($n=18$), suurimates rändeparvedes oli 6. mail Saku lähedal 195 ja samal päeval Lääne-Virumaal Võhus 270 lindu. Suurimas puhkeseltsingus 2. mail Kunda juures loendati 1000 lindu.

Rohkesti (30,4%) esines lõunasuunalisi liikumisi, mis ilmselt polnud seotud tõelise rändega. Sageduselt järgnes ränne kirdesse (21,7%) ja kagusse (17,4%). Rändavaid suur-laukhanesid vaadeldi kella 6 ja 21.45 vahel, kusjuures elavaim ränne leidis aset õhtuvidevikus pärast kella 21.

Hallhani

Esimesi hallhanede salku nähti juba 21. veebruaril Matsalu lahe lähistel, kuid arvatavasti oli selle liigiga tegemist ka päev varem Saaremaa rannikul nähtud salga puhul. Märtsis ränne mõnevõrra elavnes, saavutas aga täie hoo alles aprilli alguspäevil ja oli elavaim aprilli 1. ja 2. dekaadil. Viimaseid rändeparvi nähti mai lõpul. Dekaadide lõikes jaotusid 118 registreeritud rändeparve järgmiselt: veebruaril III - 3, märtsil I - 5, II - 8 ja III - 14, aprillil I - 32, II - 38 ja III - 8, mail I - 9 ja III - 1.

Rändeparvede keskmine suurus oli 51 isendit ($n=117$). Suurim parv, mida vaadeldi 2. ja 11. aprillil Rakvere lähistel, sisaldas 300 lindu. Sama palju oli linde ka suurimas puhkeseltsingus 14. aprillil Saku juures.

Parvede valdavaks lennusuunaks olid põhi (38,5%) ja kirre (22,0%; $n=109$). Rännet vaadeldi kella 6 ja 23.30 vahel, elavaim oli see kl. 8-9 ja 20-21.

Kanada lagle

Kanada laglet kohati ühe isendina 11. aprillil Langermaal (Pärnumaa), 15. aprillil Sepamaa lähel (Saaremaa) ja 24. mail Pihlaluiul (Saaremaa põhjarannik).

Valgepõsk-lagle

Esimest valgepõsk-lagle rändesalka nähti 24. märtsil Saaremaa põhjarannikul. Ränne jätkus vähesel määral aprilli algul, elavnes selle kuu viimasel dekaadil (29. aprillil 29 rändeparve!) ja kestis kuni mai lõpupäevadeni, paistes suuremate parvedega silma mai teisel poolel. Liiki vaadeldi eeskätt mereäärsetes piirkondades Lääne- ja Põhja-Eestis, ühel juhul aga ka Võrumaal. Dekaadide lõikes jaotusid 74 registreeritud rändeparve järgmiselt: märtsil III - 1, aprillil I - 2, II - 14 ja III - 34, mail I - 4, II - 8 ja III - 11.

Rändeparvede keskmine suurus oli 90 isendit ($n=74$). Suurimas parves Nõmmel Tallinna juures oli 20. mail 300 lindu. Puhkeseltsingud olid märksa suuremad. Nii peatus 21. aprillil ja 13. mail Hiiumaa rannikul 1000 isendit; Saaremaa lõunarannikul aga loendati 1. mail ühes seltsingus 2100, 9. mail 2450, 15. mail 1500 ja Sørve poolsaare rannikul Torgu küla juures 16. mail koguni 6000 valgepõsk-laglet.

Valdavaks rändesuunaks oli kirre (80,8%; $n=73$). Rännet vaadeldi kella 6.20 ja 21.50 vahel, eriti elav oli see õhtul kell 20-21.

Spring migration of geese in 1995

In 1995, 66 observers of the ornithophenological network have sent data on spring migration of geese. Altogether 636 migration flocks with over 43,000 birds were observed, although only 317 flocks were determined to species (Greylag Goose - 118, Bean Goose - 102, Barnacle Goose - 74, White-fronted Goose - 23). In addition, 117 resting flocks were registered. The migrating flocks flew mainly to N (27,5%) and NE (24,0%; n=567).

A. anser and *A. fabalis* migrated most intensively between 1.-20. April, *B. leucopsis* in the third decade of April and *A. albifrons* in the first decade of May.